

Ilon ja surun soitin

Vantaan Lauri

37
8.11.12

Mummo tiesi, että harmonikka olisi sopiva soitin Maria Kalaniemelle.

Yhdeksänvuotiaana **Maria Kalaniemi** alkoi haaveilla pianonsoitosta. Hänen topakka mummonsä oli kuitenkin sitä mieltä, ettei piano tullut kuulonkaan. Tyttärenyttäreille piti saada kunnon soitin, ja mummon mielestä se oli haitari.

— Niin menimme **Lasse Pihlajamaan** liikkeeseen ja ostimme pienen valkoisen soittimen. Sen ostamiseen piti ottaa lainaa.

Kotona kuunneltiin radios-
ta ja levyiltä vanhaa tanssimusiikkia, tangokuninkaita **Olavi Virtaa** ja **Henry Theeliä**. Maria lauleskeli *Suhmuran Santraa* ja **Katri Helenan** lauluja. Hän oli esittänyt niitä eläkeläisten tilaisuuksissa.

— Aloin tapailla soittimellani tuttuja lauluja. Löysinkin nopeasti yhtä ja toista, ja mummo oli tyytyväinen. Hän rakasti laulamista ja tanssimista, mutta hänellä ei ollut nuorena varaa hankkia omaa soitinta. Mummo oli eläkkeellä ja saattoi alkaa viedä minua soittotunneille Helsinkiin.

Perhe asui Espoon Kilossa. Hel-
singissä Maria harjoitteli soittamis-

ta ryhmässä **Pekka Loposen** johdolla, kunnes 12-vuotiaana pyrki ja pääsi Espoon musiikkiopistoon.

Opettajasta tuli idoli

Musiikkiopistossa Maria Kalaniemi sai opettajakseen **Heidi Velamon**.

— Heidistä sain erittäin hyvän opettajan, esikuvan ja idolin. Hän soitti duona toisen hanuristin **Marjut Tynkkysen** kanssa. Toinen on vaalea ja toinen tumma, he olivat kuin enkeleitä soittaessaan kauniisti, lyhyesti ja meditatiivisesti.

Harmonikkaa saattoi siis soittaa muutenkin kuin iloisen rempseästi. Kalaniemi oivalsi, että harmonikka on sekä ilon että surun soitin.

Soitto-opinnot etenivät hyvin. Oli selvää, että musiikki olisi myös Marian tuleva ammatti.

— Vuonna 1983 Sibelius-Akatemiaan perustettiin kansanmusiikkiosasto. Ilman sitä olisin pyrkinyt klassiselle osastolle.

Uudella kansanmusiikkiosastolla aloitti Maria Kalaniemen lisäksi kolme kanteleensoittajaa, huilisti ja viulisti.

— Samana vuonna järjestettiin ensimmäinen Kultainen harmonik-

ka -kilpailu. Voitin sen. Erikoiseen vuoteen mahtui kaikenlaista, myös surua, kun mummoni kuoli.

Muutakin kuin pelimannimusiikkia

Opinnoissa Maria Kalaniemeä vastaan vyöryi kansanmusiikin rikkaus ja laajuus.

— Tuntuu kuin minulle olisi avautunut uusi planeetta. Pelimannimusiikin valssien ja polkkien lisäksi kansanmusiikissa on myös rituaalinen puolensa: itkuvirret, arkaainen meditatiivinen musiikki, paimenmusiikki, runonlaulu.

Kansanmusiikkiosastolla opetti jossain vaiheessa ruotsalainen viulisti **Sven Ahlbäck**. Hän hämmen-
tyi, kun Maria Kalaniemi marssi harmonikkansa kanssa hänen tunteilleen.

— Halusin etsiä uusia näkökulmia haitarin soittamiseen. Minua kiinnosti ruotsalainen polska.

Suomenruotsalaiseen kansanmusiikkiin Maria Kalaniemi oli tutustunut kotonaan. Isoäiti oli kotoisin läntiseltä Uudeltamaalta, Bromarvista. Kun mummo ja äiti puhuivat ruotsia, tuli Marian äidinkieleksi ruotsi. Isän kautta puolestaan tulivat tutuksi niin savon mure kuin musiikki.

Maria Kalaniemi käyttää ja etsii nykyään myös työssään rajoja rikkovia näkökulmia. Hän työsken-

Poimintoja Vantaan Kaamospelien ohjelmasta

- **KANSANLAULUKIRKKO** su 11.11. klo 12 Pyhän Laurin kirkossa. Vantaan kansanpelimannit. Vapaa pääsy.
- **KIRKKOKONSERTTI** ti 13.11. klo 19 Pyhän Laurin kirkossa. Fiuleja Ensemble. Ohjelma 10 e.
- **KAAMOSKLUBI** ke 14.11. klo 19 konserttitalo Martinuksen lämpiössä. Maria Kalaniemi & Timo Alakotila. Liput 15 euroa.
- Katso koko ohjelma osoitteesta www.kaamospelit.fi.

telee Sibelius-Akatemiassa kansanmusiikin lehtorina, käytännössä musiikillisena tuottajana.

— Tapaan työssäni erilaisia soittajia ja laulajia. Tehtäväni on innoittaa, auttaa ja tukea heitä rakentamaan urapolkuaan.

Elävää perinnettä

Mitä oikein on se kansanmusiikki, jonka parissa Maria Kalaniemi tekee työtään?

— Onneksi Suomessa ei ole

määritelty kansanmusiikkia mitenkään puhdasoppisesti. Kun vaikkapa islantilainen **Björk** sanoo tekevänsä kansanmusiikkia, se sopii suomalaisen määritelmään. Ennen kaikkea kansanmusiikki on elävä perinne.

Suomalaisen kansanmusiikin tuntijan **Erkki Ala-Könnin** mielestä kansanmusiikkia oli kuulonvarainen musiikki, joka periytyy äidiltä tyttarelle ja isältä pojalle.

— Ajatus kuulonvaraisuudesta elää edelleenkin. Kansanmusiikkia opiskellessa kuunnellaan arkistoäänitteitä, mutta sen jälkeen voi tapahtua monenlaista. Yksi ottaa runonlaulajan esityksen pilkuntarkasti, toinen alkaa säveltää omia välisoittojaan ja kolmas käyttää materiaalin inspiraationsa lähteenä.

Maria Kalaniemi harmittelee sitä, että koulun musiikkiopetuksessa on niin vähän kansanmusiikkia.

— Muuan rockmuusikko kertoi minulle, että suomalaisesta kansanmusiikista siirryttiin koulussa hyvin nopeasti irlantilaiseen ja intianimusiikkiin. Olisi hienoa, jos suomalaiset osaisivat jossain kansainvälisissä illanistujaisissa laulaa kotimaansa kansansävelmän.

Kalaniemen omia suosikkeja tuollaiseen tilanteeseen olisivat *Yksi ruusu on kasvanut laaksossa* ja *Jag sitter källa*.

Ulla-Maija Vilmi

